

Protokoll for Bispemøtet, Oslo, 24.-25. juni 2009

Møtet fant sted på Voksenåsen hotell og konferansesenter.

Disse deltok i møtet:

Biskop Olav Skjevesland	Agder og Telemark, Bispemøtets preses
Biskop Helga Haugland Byfuglien	Borg, Bispemøtets visepreses
Biskop Per Oskar Kjølaas	Nord-Hålogaland
Biskop Laila Riksaasen Dahl	Tunsberg
Biskop Solveig Fiske	Hamar
Biskop Tor Berger Jørgensen	Sør-Hålogaland
Biskop Ingeborg Midttømme	Møre
Biskop Tor Singsaas	Nidaros
Biskop Halvor Nordhaug	Bjørgvin
Fung. biskop Berit M. Andersen	Stavanger

Møtet ble ledet av Bispemøtets preses, Olav Skjevesland.

Biskop Ole Christian M. Kvarme hadde sykdomsforfall til møtet, men deltok på deler av sak 25/09.

Generalsekretær Christofer Solbakken var sekretær for møtet.

Saksbehandler: Christofer Solbakken

Orienteringssaker

Det ble gitt orientering om følgende saker:

1. Arbeidet med å styrke funksjonen som Bispemøtets preses
2. Forståelsen av diakontjenesten og det kirkelige embete
3. Carissimi-gruppens markeringer
4. OVF sine preste- og bispeboliger
5. Besøk til Jerusalem og Amman 2010
6. Bispemøtets høstseminar 2009
7. Bok med adventsmeditasjoner
8. Høringssak – Likeverd, inkludering og tilrettelegging
9. Høringssak – Religiøst mangfold og militær enhet
10. Høringssak – NOU 2009: 5 Farskap og annen morskap
11. Utredning – Hva er da et menneske? Å kommunisere kirkens menneskesyn
12. Klausurtagung – VELKDs bispekonferanse 27. februar-2. mars 2010
13. Konsultasjon om gudstjenestereformen
14. Invitasjon – panelsamtale om livssynsmangfoldet
15. Samarbeid mellom Bispemøtet og Mellomkirkelig råd
16. Fornyelse av det lutherske verdensforbund – høringsdokument og Den norske kirkes svar
17. Fra arbeidet med nytt kurs for arbeidsveilederutdanning (AVU)
18. Avskjedsmarkeringer for biskop Ernst Baasland
19. Fra arbeidet i Sentralt arbeidsmiljøutvalg (SAMU)

Vedtak

Bispemøtet tok orienteringssakene til etterretning.

Saksbehandler: Christofer Solbakken

Referatsaker

Protokoll fra Kirkerådets møte 5.-6. mars 2009

Protokoll fra Samisk kirkerådsmøte 25 - 26.02.09 i Evenskjer

Protokoll fra møte i MKR 13.-14. mai 2009 vedlagt uttalelse om Midtøsten

Bispemødereferat

Referat fra møte i "Skaperverk og bærekraft" 15. januar 2009

Referat fra møte i "Skaperverk og bærekraft" 3. april 2009

Rapport fra Tyske kirkedager

Report and recommendations from the Porvoo Conference on Diaconal ministry,
April 27 - 30 2009

Representantskapsmøte i Kirkens Nødhjelp 5.-6. juni 2009

Utdrag fra Samisk kirkeråds møteprotokoll 13.-14.05.2009

Hva er da et menneske - endelig versjon - mai 2009

Vedtak

Bispemøtet tok referatsakene til etterretning.

Saksordfører: Dahl, Nordhaug, Byfuglien, Kjølås
Saksbehandler: Christofer Solbakken

Saksdokumenter:

Høringsbrev med vedlegg
Brev fra Kirkerådet av 29. april 2009

Gudstjenestereformen

Sammendrag

Forslag til nytt liturgisk materiale er til høring med frist 15. september 2009. Biskopene er blant høringsinstansene. Etter høringens utløp vil Kirkerådet bearbeide det liturgiske materialet på bakgrunn av høringsuttalelsene med tanke på fremleggelse for Kirkemøtet i 2010. Bispemøtet vil i juni 2010 behandle det endelige forslag til nytt liturgisk materiale som skal legges frem for Kirkemøtet.

Etter at høringsperioden avsluttes 15. september 2009 går det mer enn to år før de nye liturgiene trer i kraft. Kirkerådet har i brev av 29. april 2009 anmodet Bispemøtet om tilslutning til at menighetene kan velge å fortsette med sin fastsatte lokale grunnordning frem til ny ordning trer i kraft 1. søndag i advent 2011. Dette vil i så fall gjelde de utpekte høringsmenighetene, og ikke alle menighetene.

Formålet med Bispemøtets behandling nå er å gi hjelp til den høringsuttalelse som den enkelte biskop skal avgi innen 15. september 2009.

Behandlingen stykkes opp i 4 hoveddeler med hver sin saksordfører:

Tema	Saksordfører
1. Dåp	Laila Riksaasen Dahl
2. Nattverd	Halvor Nordhaug
3. Hovedgudstjeneste	Helga Haugland Byfuglien
4. Rubrikker og bestemmelser	Per Oskar Kjølås

Vedtak

Bispemøtet gir sitt samtykke til at menigheter som er utvalgte høringsmenigheter og menigheter som har søkt biskopen om å prøve ut forsøksliturgiene kan fortsette med sin fastsatte lokale grunnordning etter høringsfristens utløp 15. september 2009 og frem mot 1. søndag i advent 2011.

Saksordfører: Olav Skjevesland
Saksbehandler: Christofer Solbakken

Saksdokumenter:

Dok.dato	Tittel	Dok.ID
11.06.2009	KR 29/09 Oppfølging av ny ekteskapslov - et prosessdokument	3595
11.06.2009	KR 29/09 Regler for saksbehandling i liturgisaker	3596

Ekteskap og samliv

Sammendrag

Kirkemøtets vedtak i sak 07/07 har skapt både uro og forventning; uro blant noen over endringer i kirkens syn på og forståelse av ekteskapet og samlivsordninger, og forventning blant andre om at kirken skal gå enda et skritt videre og vedta liturgiske ordninger for ekteskapsinngåelse for personer av samme kjønn.

Fra 1. januar 2009 har Norge en ekteskapslov som innebærer at to personer av samme kjønn kan inngå ekteskap. Ekteskapsloven § 16 første ledd, tredje punktum sier at ”et ekteskap er ugyldig dersom prest i Den norske kirke ikke har fulgt liturgi fastsatt av Kirkemøtet”. Loven har også nye regler for adopsjon og assistert befruktning.

Kirkerådet har i flere møter drøftet situasjonen og ulike handlingsalternativer. Kirkerådet er av den oppfatning at et eventuelt arbeid med nye liturgier forutsetter en ny gjennomtenkning av grunnleggende samlivsmessige problemstillinger.

I sak KR 29/09 har Kirkerådet gjort følgende vedtak:

1. Kirkerådet ser behovet for å klargjøre Den norske kirkes ekteskapsforståelse som luthersk kirkesamfunn, og ser at dette gjøres best i rammen av en helhetlig utredning av samlivsetikken i møte med dagens samlivsetiske virkelighet.
2. Utredningen skal være en grundig, teologisk gjennomgang av kirkens ekteskaps- og samlivsetiske forståelse.
3. Kirkerådet ber Bispemøtet om å forestå en slik utredning.

Vedtak

Saken om utredning av ekteskap og samliv tas til behandling på bispemøtet 1.-6. oktober 2009. Arbeidsutvalget forbereder saken på bakgrunn av de innspill som fremkom i møtet.

Saksordfører: Olav Skjevesland
Saksbehandler: Christofer Solbakken

Møte med statsråden

Sammendrag

Bispemøtet møtte statsråd Trond Giske til samtale.

Følgende temata ble tatt opp:

1. Arbeidet med styrking av funksjonen som Bispemøtets preses
2. Kirkens økonomiske situasjon, rekruttering til prestedtjeneste m.v.
3. Religionspolitikk

Vedtak

Samtalen ble tatt til etterretning.